

Postindustriální společnost

- Alvin & Heidi Tofflerovi (šok z budoucnosti, Třetí vlna)
- v historii lidstva tři velké transformace společnosti:
 1. vlna: zemědělská revoluce – trvání 1000 let
 2. vlna: průmyslová revoluce – trvání 300 let
 3. vlna: globální revoluce – trvání několik dekád?

Zemědělská revoluce – charakteristika:

- před touto revolucí malé, často migrující skupiny → sběračství, rybaření, lov či pastevectví
- 8000 let před Kristem – zemědělská revoluce → usazení skupin, obdělávání půdy,
- rodiny velké, pohromadě několik generací

Postindustriální společnost

Průmyslová revoluce – charakteristika:

- vznik 17. stol.
- 1. vlna nezaniká, šíří se jinou rychlostí než 2. vlna
- **industrialismus** – budování hutí, automobilek, textilek, železnic, potravinářských závodů → vznikají industriální společnosti
- hlavní je práce svalů
- nástup newtonské vědy, páry – parní stroj, mechanizace – 1. továrny
- idea pokroku, sekularismu, učení o individuálních právech a nadřazenosti vůle lidu – vede k modernismu
- období masové výroby, masových médií, masové výuky, masového marketingu
- očekává se mocnější technika, větší města, rychlejší doprava
- malá nukleární rodina

Postindustriální společnost

Globální revoluce – charakteristika:

- nástup kolem 1955 – bílé límečky a zaměstnanci služeb převyšují počet modrých límečků (dělnici)
- 1. vlna doznívá, 2. vlna se stále šíří. Střet vln → snaha uchovat starý řád x konstrukce radikálně odlišného řádu
→ působí chaos a sociální napětí – rozpad starých polarit, velké množství různých směrů (např. psychologie) – nepřehledné → šíří se kulty a iracionalita → výborné pro obchod
- **postindustrialismus** – rozmach počítačů, antikoncepčních tabletek, civilní lety tryskovými letadly, hi-tech inovace, význam rychlé technické změny, hrozba válek nového typu
- produkce mozku, informace místo materiálních surovin
- demasifikace výroby – specializované výrobky na míru zákazníkovi, automatizovaný marketing
- rozpad tradiční rodiny – vzrůstá počet rodin s jedním rodičem, 2. manželství, bezdětných rodin, osamělých lidí

Globální společnost

- univerzalita
- kondenzace časoprostoru
- deterritorializace
- lokálnost
- mobilita
- globální vesnice

Globální společnost

- globální - týkající se celého světa, mající celosvětový význam
- **globalizace:**
 - proces vymykání ekonomiky z demokratické (politické) kontroly
 - nejasnost a neuspořádanost světové situace
 - absence centra moci
 - týká se toho, co se nám všem děje
- zrychlování tempa – prudký rozvoj vědy a techniky, zvláště oborů a nástrojů zrychlující pohyb
- globalizační procesy – redistribuují privilegia a deprivace, bohatství a chudobu, svobodu a omezení

Globální společnost

- Příčiny: rozvoj komunikace v nejširším slova smyslu - do pohybu se dostávají lidé, suroviny, výrobky, myšlenky a smyšlenky, znakově zaznamenané poznání, také nemoci, ale zvláště kapitál a informace →
 - *bezprostřední přítomnost* – pohyb nezávislý na fyzických nositelích, např. pohyb informací rychlejší než změna situace, o které informují)
- země obetkána komunikačními cestami od mořského dna po vesmír

Globální společnost

- globalizace – pozitivní i negativní důsledky
- **pozitivní:**
 - zvýšení povědomí o naší Zemi a zodpovědnosti za její stav
 - vnímání jinakosti – vzrůst tolerance
 - tendence k autoorganizaci – občanská společnost oslabující „centrální“ roli státu
 - požadavek na vyšší míru vzdělání
- **negativní:**
 - hrozba střetu civilizací – světových válek, terorismu, nacionalismu a rasismu
 - nadnárodní monopoly – nebezpečí totality
 - snadnější pohyb zločinu (Interpol)
 - univerzalismus – světovládné tendence

Univerzalismus

- rostoucí migrace obyvatel narušuje kulturní okruhy a hranice států, vznikají širší kulturní okruhy (osm – euroamerický, japonský, islámský ..) → hrozí střet civilizací
- vznikne univerzální kultura či zůstane zachována regionální, národní a lokální úroveň?
- **univerzalismus:**
 - neg. = vnucování způsobu života, uspořádání společnosti a myšlení jedním kulturním okruhem či nadnárodními společnostmi jiným kulturám
 - poz. = snaha změnit svět k lepšímu a tuto změnu rozšířit do všelidských rozměrů, připodobnit životní podmínky všech lidí na všech místech světa
 - ohrožení diverzity národů, národních kultur, jazyků, náboženství, životních stylů

Globální x lokální

- globalizace – jev nevyhnutelný? neregulovatelný?
- organizace a normalizace prostoru odděleně od přirozených vlastností a omezení lidského těla → prostor konstruovaný podle kapacity technologie, umělý
- na konstruovaný prostor je položen prostor kybernetizující – bez prostorových dimenzí, okamžitý rozptyl, mizí časové a prostorové překážky, mizí rozdíl mezi tady a tam
- změna chápání **dichotomie blízko – daleko**:
komunikace v nulové délce → prostor ztrácí na významu
 - blízko prostor každodenní, neproblematický, založený na návycích
 - daleko prostor příležitostný, nepředvídatelný
- tato dichotomie zakládá tzv. lokální komunitu

Mobilní elita x imobliní chudina

- ve virtuální realitě vznikají nové majetky izolované od hrubé reality chudých
- nucená lokalizace jistí selektivnost globalizačních účinků
- bohatství je globální, chudoba lokální
- polarita **globální moci x lokální bezmoci**:
 - mobilní elita osvobozená od teritoriálních omezení, disponuje transnacionálním kapitálem, exteritorializuje (imunizuje) ji od komunity
 - obyčejní lidé vázaní k místu zbaveného významu a schopnosti poskytovat identitu
- globalizace a teritorializace se vzájemně doplňují → glokalizace (Ronald Robertson) – jednota globalizačních a lokalizačních tlaků

Mobilní elita x imobliní chudina

- osvobozený kapitál mimo kontrolu národních vlád – nefunguje hospodářská politika → fragmentace politiky (slabé státy) x globalizace ekonomiky (silné nadnárodní společnosti)
- „zdá se, že dnes nikdo nemá kontrolu, ..., není jasné, jak by taková kontrola mohla za daných okolností vypadat“ (Bauman)
- příslušníky mobilní elity jsou manažeři, celebrity, ale i akademici
- časoprostorová komprese – netlumený přenos informací a bezprostřední komunikace → rozpad komunikace mezi vzdělanými elitami a lidem → nemají co lidem říct, aby to souznělo s jejich zkušeností

Konzumní společnost

- moderní společnost industriální, globální společnost konzumní
- konzument –žádné potřeby nesmí být uspokojené celkově, ale pouze bezprostředně
- vztah mezi potřebou a jejím uspokojením obrácený: příslib uspokojení předchází potřebě, naděje na uspokojení je lákavější než reálné potřeby
- jde o vzrušení z nových dojmů spíše než o vlastnění, o sbírání prožitků
- v zájmu spotřeby konzument stále vystaven novým pokušením – stav neutuchající nespokojenosti
- kultura konzumní společnosti se netočí kolem učení, ale kolem zapomínání

Globální problémy

- **Globalní problémy** – „současný jev, ovlivňující životy lidí anebo zdraví planety nebezpečným nebo potenciálně nebezpečným způsobem“ (Pike, Selby – Globální výchova)
 - nelze chápat v rámci jednoduchého vzorce příčina problému → řešení
 - mohou ovlivňovat řadu jiných problémů a zároveň být jimi ovlivňovány
 - nelze tvořit částečné strategie řešení, protože ty se mohou nakonec projevit zcela opačně, než se od nich čekalo
 - dříve: vidění problémů jednotlivě, dnes: vidění problémů jako jediného, neviditelně propojeného systému
- Globální problémy – ekonomické, sociální, právní atd., nejdůležitější - ekologická krize: existenční problém, týká se celé lidské kultury

Globální výchova

- odpovědí na globální problémy
- předpokládá propojení povahy jednotlivce s povahou a stavem globální společnosti
- ke změně vnějšího systému je třeba probudit dost lidí a zaktivizovat jejich schopnosti
- cesta: výchova k respektu jedinečnosti osobnosti, ale i k respektu jiných kultur
- třeba změnit tradiční styl výuky směrem od rozumového, logického a sekvenčního k stylu odhalujícímu vztahy mezi jednotlivými bloky vědomostí
 - probírat jeden problém z různých úhlů, ne různé aspekty problému v různých předmětech bez uvedení do souvislostí

Cíle globální výchovy

- „porozumět procesu vzájemné závislosti
- rozvíjet smysl pro vlastní sebehodnocení a podporovat úctu k druhým
- rozvíjet dovednosti kritického myšlení
- porozumět pojmu mír – od osobní po mezinárodní – snažit se předcházet konfliktům a pokud to nelze, naučit se umění konflikty řešit
- porozumět pojmu lidská práva a podporovat jejich dodržování
- chápat, jak vznikají předsudky, a rozvíjet způsoby, jak proti nim bojovat“
- (Pike, Selby – Globální výchova)